ECLI:LV:AT:2019:1029.A420300418.8.L
Nr. A420300418, SKA-1619/2019
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2019.gada 29.oktobrī

Tiesa šādā sastāvā: senatores Dace Mita, Jautrīte Briede, Līvija Slica

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas tiesneša 2019.gada 26.augusta lēmumu, ar kuru atteikts atbrīvot /pers. A/ no valsts nodevas samaksas par apelācijas sūdzības iesniegšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 6.jūnija spriedumu, lūdzot atbrīvot viņu no valsts nodevas samaksas pienākuma.

[2] Administratīvās apgabaltiesas tiesnesis atstāja apelācijas sūdzību bez virzības, nosakot pienākumu pieteicējam iesniegt dokumentus, kas apliecina pieteicēja grūtības samaksāt valsts nodevu. Pēc dokumentu saņemšanas tiesnesis atteicās atbrīvot pieteicēju no valsts nodevas samaksas pienākuma.

Lēmumā norādīts, ka, vērtējot pieteicēja mantisko stāvokli, ir apšaubāms, ka pieteicēja vienīgie ienākumi ir valsts invaliditātes pensija. No pieteicēja konta izdrukas izriet, ka viņš katru mēnesi veic uzturlīdzekļu maksājumus bērniem, un pieteicējam pašam ik mēnesi paliek līdzekļi vien 150 – 170 *euro* apmērā, kas ir acīmredzami nepietiekami personīgiem izdevumiem un divu nekustamo īpašumu un transportlīdzekļa uzturēšanai. Arī no Rīgas Sociālā dienesta sniegtās informācijas secināms, ka pieteicējam atteikts piešķirt trūcīgas un maznodrošinātas personas statusu, jo viņš iestādei nav norādījis savus patiesos ienākumus un/vai saņemtos maksājumus. Ievērojot minēto, tiesnesis konstatēja, ka pieteicējs nav iesniedzis atbilstošus pierādījumus par savu mantisko stāvokli, līdz ar to nav iespējams konstatēt to, vai viņam patiesi pastāv objektīvas grūtības samaksāt valsts nodevu pilnā vai daļējā apmērā.

[3] Par minēto lēmumu pieteicējs iesniedzis blakus sūdzību, kurā norāda, ka tiesnesis nepamatoti secinājis, ka pieteicējs slēpj savus patiesos ienākumus. Pieteicēja nekustamie īpašumi nevar tikt izmantoti mantiskā stāvokļa izvērtēšanai, jo jau ir atsavināti citai personai. Atsavināšanas darījumu koroborācija un īpašuma tiesību pārreģistrācija nav notikusi, jo īpašumiem piemēroti atsavināšanas aizliegumi.

Nav pamatots tiesneša secinājums, ka pieteicēja ienākumu apjoms ir acīmredzami nepietiekams sadzīvisko vajadzību apmierināšanai. Ievērojot valstī noteikto minimālo mēnešalgu un neapliekamo minimumu, ar šādu līdzekļu apjomu iztiek liela daļa iedzīvotāju.

Motīvu daļa

[4] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 124.panta otrajai daļai par apelācijas sūdzības iesniegšanu ir jāmaksā valsts nodeva 60 *euro*.

Administratīvā procesa likuma 128.panta trešā daļa noteic tiesas (tiesneša) tiesības pēc fiziskās personas lūguma, citastarp ievērojot tās mantisko stāvokli, pilnīgi vai daļēji atbrīvot personu no valsts nodevas samaksas.

[5] Atbrīvošana no valsts nodevas samaksas pienākuma ir izņēmuma gadījums, lai netiktu nepamatoti ierobežota personas pieeja tiesai mantiskā stāvokļa dēļ. Tādējādi, lai atbrīvotu personu no valsts nodevas samaksas pienākuma, ir nepieciešams konstatēt, ka personai ir objektīvas finansiālas grūtības (*Senāta 2017.gada 8.februāra rīcības sēdes lēmums Nr. SKA-736/2017 (A420288215)*). Parasti no valsts nodevas iemaksas atbrīvo personas, kurām ir piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas personas statuss, ko piešķir, izvērtējot ģimenes vai personas ienākumus, kustamo un nekustamo mantu, kā arī citus resursus (sal. *Senāta 2013.gada 12.septembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-887/2013 (A42992209)*).

Lai arī izskatāmajā gadījumā Rīgas Sociālais dienests atteica piešķirt pieteicējam maznodrošinātas personas statusu, no valsts nodevas iemaksas pienākuma var tikt atbrīvotas arī citas personas, kurām minētais statuss nav piešķirts, bet kuru mantiskais stāvoklis acīmredzami liedz iemaksāt valsts nodevu likumā noteiktajā apmērā (sal. *Senāta 2015.gada 29.jūlija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1099/2015 (A420300113)*).

[6] Pieteicējs ir sniedzis informāciju, ka ir nestrādājošs otrās grupas invalīds. Skaidras naudas iemaksas pieteicēja kontā veido pieteicēja vienīgie ienākumi – invaliditātes pensijas maksājumi, kurus viņš saņem skaidrā naudā ar piegādi pastā. Ienākumu gūšana no pieteicējam piederošajiem nekustamajiem īpašumiem nav iespējama, jo tiem uzlikti atsavināšanas aizliegumi. Pieteicējs nedzīvo kopā ar personām, kuras varētu palīdzēt segt pieteicēja izdevumus.

[7] Lietas materiālos saistībā ar pieteicēja mantisko stāvokli ir informācija no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras, Valsts ieņēmumu dienesta un Rīgas Sociālā dienesta. Atbilstoši tai pieteicējs nav reģistrēts kā saimnieciskās darbības veicējs, un viņa vienīgie ienākumi ir valsts invaliditātes pensija. Laika posmā no 2019.gada februāra līdz jūnijam pieteicējam ir piešķirta valsts invaliditātes pensija 419,57 *euro* apmērā mēnesī, izņemot aprīlī – 349,63 *euro*. Periodā no 2019.gada februāra līdz jūlijam pieteicējam izmaksāta valsts invaliditātes pensija februārī un martā 320,15 *euro* apmērā katrā mēnesī. No Rīgas Sociālā dienesta pieteicējs nav saņēmis nekāda veida sociālo palīdzību.

Pārbaudot publiskajos reģistros pieejamo informāciju, konstatējams, ka pieteicējam pieder nekustamie īpašumi Blaumaņa ielā, Rīgā, kā arī Lielajā

prospektā, Jūrmalā. Abiem nekustamajiem īpašumiem noteikts aizliegums tos atsavināt, dāvināt, sadalīt un apgrūtināt ar lietu tiesībām. Tāpat pieteicēja īpašumā reģistrēta automašīna *Hyundai Santa Fe* (2002.izlaiduma gads), kurai Valsts ieņēmumu dienests noteicis liegumu.

Senāta ieskatā, apstāklis, ka pilnīgas valsts nodevas samaksas pienākuma izpildes gadījumā pieteicējam nāktos šķirties no ievērojamas daļas savu ikmēneša ienākumu, ir pietiekams pamats atzīt, ka pieteicēja mantiskais stāvoklis varētu ietekmēt spēju iemaksāt valsts nodevu pilnā apmērā. Senāts nevar neapšaubāmi piekrist tiesneša lēmumā secinātajam, ka naudas līdzekļi 150 – 170 *euro* mēnesī ir acīmredzami pārāk zemi, lai tos varētu atzīt par pieteicēja patieso mantisko stāvokli. Lai arī vienmēr pastāv iespēja, ka personai ir pieejami citi naudas līdzekļi pašpatēriņa vajadzībām, par kuriem tā nav sniegusi informāciju, šādas iespējamības prezumpcija pati par sevi nav pietiekams pamats atzīt, ka izskatāmajā gadījumā nav iespējams konstatēt objektīvas finansiālas grūtības samaksāt valsts nodevu. Senāts pieteicēja sniegto informāciju atzīst par pietiekami ticamu, lai neriskētu, ka personai tiek liegtas tiesības uz taisnīgu tiesu. Turklāt svarīgi ņemt vērā, ka gan pieteicēja nekustamajiem īpašumiem, gan transportlīdzeklim ir piemērots atsavināšanas aizliegums.

Tāpat jāņem vērā, ka senatoru kolēģija administratīvās lietas Nr. SKA-1296/2019 (A420311118) ietvaros vērtēja pieteicēja lūgumu par atbrīvošanu no drošības naudas iemaksas par kasācijas sūdzības iesniegšanu, un 2019.gada 22.maija rīcības sēdes lēmumā atzina, ka pieteicēja mantiskais stāvoklis (ar izskatāmo gadījumu salīdzināmos apstākļos) varētu ietekmēt viņa spēju iemaksāt drošības naudu likumā noteiktajā apmērā, kā rezultātā atbrīvoja viņu no drošības naudas iemaksas pienākuma.

[8] Ņemot vērā minēto, Senāts atzīst, ka izskatāmajā gadījumā pieteicējs ir atbrīvojams no valsts nodevas iemaksas. Līdz ar to tiesneša lēmums ir atceļams un jautājums izlemjams pēc būtības.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 128.panta trešo daļu, 323.panta pirmās daļas 3.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

Apmierināt /pers. A/ blakus sūdzību.

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas tiesneša 2019.gada 26.augusta lēmumu par atteikšanos atbrīvot /pers. A/ no pienākuma samaksāt valsts nodevu par apelācijas sūdzības iesniegšanu.

Atbrīvot /pers. A/ no pienākuma samaksāt valsts nodevu par apelācijas sūdzības iesniegšanu.

Lēmums nav pārsūdzams.

D. Mita J. Briede L. Slica